

Aki indított már iskolába hat-hétéves gyereket, tudja, micsoda büszke lelkesedéssel készül a tanító nénihez. Mekkora hévvel és milyen nagy örömmel pakolgatja a füzetét, nézegeti a színes könyveket, rendezgeti a ceruzáit. Aztán telik-múlik az idő, reggelente egyre nehezebb felkelni, és egyszerre jön egy üzenet a pedagógustól. „A gyermek nagyon okos és tehetséges kisfiú/ kislány” – halljuk –, „csak hogy...” és a csak hogy után hosszú felsorolás következik a gyermek „bűnlajstromáról”, a szülői szívbe pedig beleköltözik valami nehéz, fojtogató szorongás.

„Azzal kezdődött – meséli a nyolcéves Peti édesanyja –, hogy a tanító néni e-mailen üzent nekem, Peti nem figyel az órákon, elkalandozik, direkt az ellenkezőjét csinálja annak, amit kér tőle... Persze elővettem a gyereket és mondtam neki, hogy az órán figyelni kell... Minél többet mondogattam neki, annál inkább tiltakozott, hagyjam abba, ő játszani szeretne... A dolog azonban nem állt meg itt, az e-mailek továbbra is rendszeresen érkeztek. *„Peti ma óra közben a földön fetrengett, tornaórán kiállt a sorból és nem volt hajlandó megcsinálni a feladatot.”* Az ember itt elkezd gondolkodni. Mi történhetett? Peti talán megbántódott vagy csak egyszerűen utálta, hogy egész nap fegyelmezetten azt kell csinálnia, amit a felnőttek mondanak neki? Vajon képes erre, vajon elvárható ez tőle? Bizonyára elvárható, hiszen a többi gyerekkel nincs semmi baj, csak az anyjával... Aztán a helyzet kezdett elfajulni, mert a következő levélben már az szerepelt, hogy Peti verekedett, ordított és a „megbántott” kisfiú sírva tett panaszt az igazgató néninél. Az már csak utóbb derül ki, hogy ennek is volt előzménye és Peti is bántották – ám ez az információ nem jutott el sem a tanító nénihez, sem az igazgatóhoz. Szerencsére sikerült tisztázni, de akkorra a gyerekről már senki sem mosta le, hogy kiállhatatlan. A tanító néni azóta is küldi a leveleket, hogy a kisfiam rendetlen, rágja a ceruzáját, figyelme szétszórt, trágár, fetreng a padon, a padlón, nem követi a szabályokat...

És mit mond Peti? Azt, hogy unalmasak az órák, és hogy ő szabad szeretne lenni! És az az igazság, hogy őszintén együtt érzek vele... Már csak azért is, mert azt látom, hogy közben minden erejét megfeszítve igyekszik. Félttem is, hogy ebbe az igyekezetbe beletörik majd, és bedarálja őt a rendszer. Jelenleg egy komplex képességvizsgálaton veszünk részt. Vajon ha kiderül, hogy Petinek valamilyen részképesség-zavara van, figyelemzavaros, esetleg magatartászavaros, akkor is jönnek majd a levelek? Mert egyáltalán nem világos, kinek kell ezt a problémát megoldania? Csak nekem, mint „főbűnös szülőnek”, vagy esetleg kellene tennie valamit az iskolának, a tanító néninek is?”

”

Peti édesanyja nincs egyedül. Talán annyiban szerencsés a helyzete, hogy a „probléma” hamar

felszínre került. Bencénél másképp történt. Ő is „okos” kisfiú, a magatartásával sem volt semmi probléma. Egyedül talán az tűnhetett volna fel, hogy kezdettől fogva nagyon csúnyán és rendezetlenül írt. De hát a fiúk már csak ilyenek – hessegette el mindenki a gondolatot... Negyedikre komoly helyesírási problémák jelentkeztek, s amikor elkerült a nevelési tanácsadóba, megállapították, hogy részképesség-zavara van...

„Való igaz, hogy a részképesség-problémák néha egészen az alsó tagozat végéig rejtve maradnak – magyarázza *a pszichológus, Fürtös Zsuzsanna Zsófia* –, mert az ilyen problémákkal küzdő gyerekek gyakran az átlagos vagy a magas intelligencia-övezetbe esnek, és sokáig képesek hiányosságaik kompenzálására. Ugyanakkor elég nagy baj az, ha nem derül ki időben, hogy mi áll a gyermek kisebb-nagyobb iskolai kudarcainak, tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézségeinek a hátterében, mert így sem a szülő, sem a pedagógus nem tudja, mivel is áll szemben és milyen módon tudná a problémát hatékonyan kezelni. A nem megfelelően vagy egyáltalán nem kezelt zavarok pedig elmélyülhetnek, s újabb bajokat eredményezhetnek, mint például a gyerek alacsony önértékelését, motivátlanságát, iskolai peremhelyzetbe kerülését, deviációját stb.. A késői diagnózis másik hátránya az, hogy az idő előrehaladtával csökken a fejlesztő beavatkozások hatékonysága.

Az iskolai kudarcok hátterében gyakran az *idegrendszer organikus éretlensége* áll, ami többféle eltérés formájában ölthet testet: hiperaktivitás, figyelemzavar, diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia stb. Ugyanakkor természetesen nem zárhatjuk ki azt sem, hogy a gyermek iskolai problémái mögött pedagógiai vagy pszichológiai tényezők állnak. Az okokat minél hamarabb tisztázni kell...”

Sokszor előfordul, hogy a közvetlen környezet nem is érzékeli a „kicsit más” jellegű viselkedésmintákat, ugyanis egyrészt megszokták őket és a maguk módján „rátanultak” arra, hogy a családon belül hogyan kezeljék azokat, másrészt sokszor bizonytalanok abban, hogy a minták normálisnak mondhatók-e vagy sem. A gyermekpszichológiai/pszichiátriai praxisban tipikusan akkor jelentkeznek a családok az első problémákkal, amikor a gyermek már a második osztály körül jár. Az óvodában még nem jelent akkora gondot az enyhe figyelemzavar, a túlmozgás, ott még nincs szó arról, hogy tartósabban kellene koncentrálni vagy 45 percig ülni egy helyben...

„Ma körülbelül 30 százalékra teszik a szakemberek a valamilyen szempontból „kicsit más” gyerekek számát, ami óriási arány. Ennek feltehetően az az oka, hogy a gyermekek mentális egészsége a mindennapjainkat átszövő stressz miatt folyamatosan romlik... Magas azoknak az aránya, akik szomatizáltak, félnek, amikor reggel iskolába kell menniük, akik hasfájósak, hasmenésesek. Az iskola pedig egyáltalán nincs felkészülve ezeknek a problémáknak a kezelésére – holott elgondolkodhatnánk azon, miért a gyerekeket kell alkalmassá tenni az iskolára, miért nem fordítva?”

(O-Nagy Lili cikkét e sokakat érintő problémáról – s a pszichológus, Fürtös Zsuzsanna Zsófia, a neuropszichológus, dr. Tárnok Zsanett, a tanulási tréner

dr. Pusztai Éva

és a kutató,

dr. Gyarmathy Éva

álláspontja –

a

Mindennapi Pszichológia

2011.1. számában olvasható.)